

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_BIO_HR_03

Digitální učební materiál

Sada: Biologie obratlovců

Téma: PARYBY- obecná charakteristika

Autor: PhDr. Hana Hronová

Předmět: Biologie

Ročník: 2.ročník VG

Využití: Prezentace určená pro výklad

Anotace: Materiál vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda, biologie obratlovců. Žák se seznámí se stavbou těla paryb a s jejich jednotlivými orgánovými soustavami. Naučí se rozpoznat základní znaky paryb a funkci jejich smyslových orgánů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Třída:Paryby (Chondrichthyes)

VY_32_INOVACE_BIO_HR_03

Vědecká klasifikace

Říše: Živočichové (Animalia)

Kmen: Strunatci (Chordata)

Podkmen: Obratlovci (Vertebrata)

Nadtřída: Čelistnatci (Gnathostomata)

Třída: **Paryby (Chondrichthyes)**

Řád: Žraloci (Selachiformes)

Rejnoci (Rajiformes)

Chiméry (Holocephali)

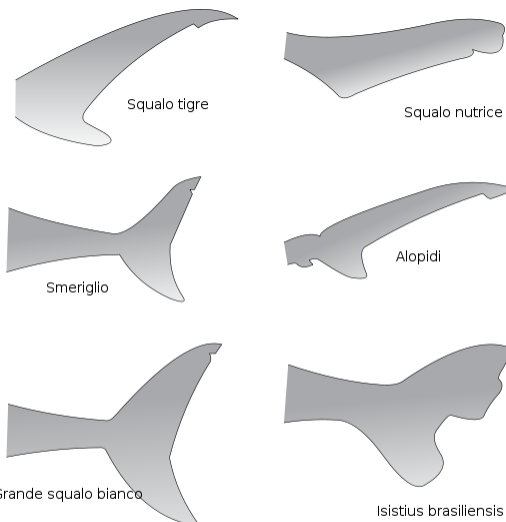
Obecná charakteristika

- vřetenovitý tvar těla (vyjma rejnoků), je kryto plakoidními šupinami (stavba shodná se zuby obratlovců = jediná kostní tkáň v těle)
- lebka s protaženou obličejovou částí (rostrum)
- ústní otvor na spodní straně hlavy

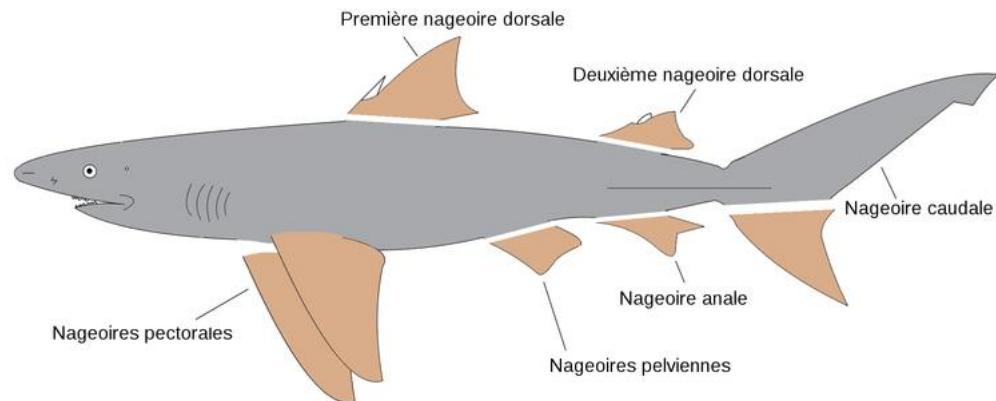
Obr.1

- ocasní ploutev heterocerkní, párové ploutve prsní a břišní, nepárové - ocasní, hřbetní, řitní (vyjma rejnoků)
- chrupavčitá kostra po celý život
- struna hřbetní po celý život

Obr.2

Obr.3

Anatomie

TS: ústní otvor s mohutnými čelistmi a několika řadami zubů (vznikly přeměnou plakoidních šupin), neustále dorůstají (polyfiodontní chrup), hltan, jícen, žaludek, střevo se spirální řasou (tyflosolis), kloaka, řitní otvor

velká játra – zásobárna tuku, fce hydrostatická (jako plynový měchýř ryb)

Obr.4

Obr.5

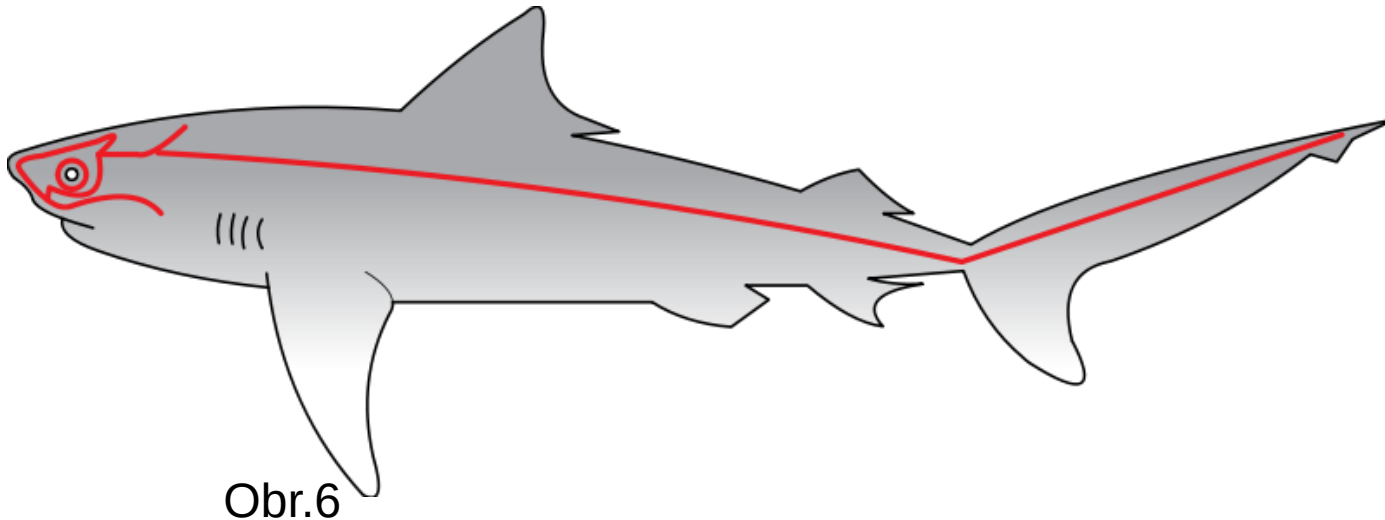
CS: uzavřená, srdce venózní (žilní splav, předsíň, komora, tepenný násadec), uložené v osrdečníku, krev s vysokým obsahem močoviny (vyrovnání osmot.tlaku mořské vody)

DS: žábry, párové žaberní štěrbin (5 – 7)

VS: párové prvoledviny (opisthonefros), ústí do kloaky

NS: trubicovitá, dobře vyvinutý koncový mozek a mozeček (rovnováha), z mozku vychází 10 párů hlavových nervů

Smysly: proudový orgán (hloubka, teplota a slanost vody)

Obr.6

sluch –vnitřní ucho (rovnováha),
slyší na několik km, zvl.zvuky o nízké
frekvenci

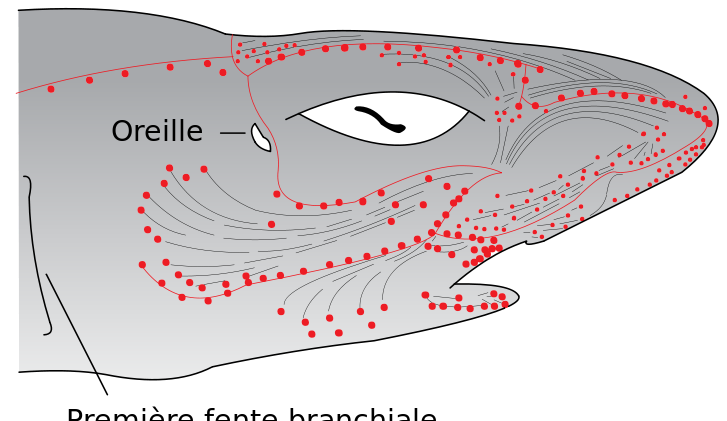

zrak – 2 komorové oči bez víček,
kryté mžurkou

čich – schopnost ucítit krev na
10 km

Lorenziniho ampule - reagují na
změnu teploty, slanost vody, hloubku, na
elektrické impulsy

Obr.7

Obr.8 Lorenziniho ampule

RS: gonochoristé, oplození vnitřní,
živorodí, vejcoživorodí i vejcorodí, vajíčka
bohatá žloutkem, opatřená spirálovitými
výběžky k zachycení na vodních
rostlinách,

nitroděložní kanibalismus u živorodých:
mláďata v děloze požírají ta méně
vyvinutá

Otázky

- Co u paryb označujeme pojmem rostrum?

Protažená obličejová část lebky.

- Jakou funkci mají játra paryb?

Zásobárna tuku, funkce hydrostatická.

- Mají paryby plynový měchýř?

Ne.

- K čemu slouží Lorenziniho ampule?

K vnímání teploty, slanosti vody, hloubky a el.impulsů.

- Z jakých částí se skládá srdce paryb?

Žilní splav, předsíň, komora, tepenný násadec.

Zdroje

- Obr.1 File:Grey nurse shark 2.jpg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grey_nurse_shark_2.jpg?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr.2 File:Shark Tail shapes-it.svg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shark_Tail_shapes-it.svg?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr.3: File:Shark finning schema.png [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shark_finning_schema.png?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr.4 File:Dent de requin face.jpg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dent_de_requin_face.jpg?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr. 5 File:Ginglymostoma cirratum teeth 2.jpg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ginglymostoma_cirratum_teeth_2.jpg?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr.6 File:Sharks Lateral Line.svg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sharks_Lateral_Line.svg?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr.7 File:Electroreceptors in a sharks head fr.svg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Electroreceptors_in_a_sharks_head_fr.svg?uselang=cs Licence Creative Commons 3.0
- Obr.8 File:Lorenzini.jpg [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-02-11]. Dostupné z:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lorenzini.jpg?uselang=cs> Licence Creative Commons 3.0

Literatura

- JELÍNEK,J., ZICHÁČEK, V. *Biologie pro gymnázia*. Nakladatelství Olomouc s.r.o. 2006.575 s.
- SMRŽ,J., HORÁČEK,I., ŠVÁTORA,M. *Biologie živočichů*. Nakladatelství Fortuna Praha 2004.207 s.
- GAISLER,J.: *Zoologie obratlovců*. Nakladatelství Academia Praha 1983.534 s.

Děkuji za pozornost.

Gymnázium Vincence Makovského
se sportovními třídami
Nové Město na Moravě